

LEESPREEK – GOUDADERS VAN OUDVADERS

JUSTUS VERMEER OVER JOHANNES 3 VERS 8

UIT: VERZAMELING VAN ENIGE OEFENINGEN

THEMA: DE WERKINGEN VAN DE HEILIGE GEEST IN DE WEDERGEBOORTE

LITURGIE

ZINGEN: PSALM 119:3

SCHRIFTLIZING: JOHANNES 3: 1-21

ZINGEN: LOFZANG VAN MARIA: 3, 4 EN 5

ZINGEN: PSALM 51:6

ZINGEN: PSALM 143:10

LEESINSTRUCTIE

DE TIJDGEBONDEN GEDEELTEN UIT DEZE PREEK ZIJN IN EEN KLEINER LETTERTYPE WEERGEGEVEN.
DEZE GEDEELTEN KUNNEN IN EEN LEESDIENST EVENTUEEL WORDEN OVERGESLAGEN.

[De tekstwoorden voor onze overdenking kunt u vinden in]
Johannes 3 vers 8

De wind blaast waarheen hij wil, en gij hoort zijn geluid; maar gij weet niet, vanwaar hij komt en waar hij heen gaat; also is een iegelijk, die uit de Geest geboren is.

We hebben al eerder de vermaning gehoord die Jezus gaf in het zevende vers van dit hoofdstuk, namelijk: *Verwondert u niet dat Ik u gezegd heb: Gijlieden moet wederom geboren worden.* Deze vermaning wordt nu bevestigd door Nicodemus een gelijkenis onder de aandacht te brengen. Geloofde hij de kracht en de vrije, onbegrijpelijke werkingen van de wind wel? Waarom was hij dan wél ongelovig in het stuk van de wedergeboorte door de Geest, zoals we lezen in het achtste vers: *De wind blaast waarheen hij wil, en gij hoort zijn geluid; maar gij weet niet, vanwaar hij komt en waar hij heen gaat?*

We zullen nu het doel van de Heere Jezus in deze gelijkenis nagaan als Hij tot Nicodemus zegt: *De wind blaast waarheen hij wil, en gij hoort zijn geluid; maar gij weet niet, vanwaar hij komt en waar hij heen gaat.*

Thema: De werkingen van de Heilige Geest in de wedergeboorte

Daarin zien wij drie zaken:

1. In welke opzichten de Geest met de wind kan worden vergeleken;
2. Hoe gepast de werkingen van de wind kunnen worden overgebracht op de werkingen van de Geest;
3. Wat het doel van de Heere Jezus is om Nicodemus met deze gelijkenis te antwoorden.

Het eerste punt: In welke opzichten de Geest met de wind kan worden vergeleken.

De woorden 'Geest' en 'wind' zijn in verschillende talen hetzelfde. Daarom houden sommigen deze woorden niet voor een gelijkenis, maar voor de zaak zelf. Maar het Woord geeft aanleiding dat we bij de gelijkenis van de wind moeten blijven, vooral ook omdat er in Mattheüs 13 vers 34 staat dat Jezus door gelijkenissen sprak, *en zonder gelijkenis sprak Hij tot hen niet.*

Ook is er geen betere manier om het eeuwige bestaan van de Heilige Geest door het uitgaan van de Vader en de Zoon uit te drukken dan door geblaas. De Geest wordt wel genoemd de Geest van Gods mond. We lezen hiervan in Psalm 33 vers 6: *Door het Woord des Heeren zijn de hemelen gemaakt, en door de Geest Zijns monds al hun heir.* Ook wordt de Geest wel *de adem van de Almachtige* genoemd vanwege zijn onbegrijpelijke uitgang.¹

De manier waarop de Geest werkt in de wedergeboorte wordt bij de wind en zijn werking vergeleken. Zoals de manier van de werking van de Geest voortkomt uit de wijze van Zijn bestaan. Daarom blies Jezus op hen en zei Hij: *Ontvangt de Heilige Geest.*² Zo ook worden de buitengewone werkingen van de Geest vergeleken bij een geweldig gedreven wind, die het huis vervulde.³ Ezechiël kreeg de last om tot de Geest te profeteren zeggende: *Gij geest, kom aan van de vier winden en blaas in deze gedoden.*⁴ En de Kerk bad in Hooglied 4 vers 16: *Ontwaak Noorderwind, en kom, Gij Zuidenwind, doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeien.*

¹ Job 33:4.

² Joh. 20:22.

³ Hand. 1:2.

⁴ Ez. 37:9.

Het tweede punt: Hoe gepast de werkingen van de wind kunnen worden overgebracht op de werkingen van de Geest

We zien dus in de tweede plaats hoe gepast de werkingen van de Geest in de wedergeboorte worden vergeleken bij de werkingen van de wind. Wij zullen dat in ons tweede punt duidelijker zien:

- in zijn kracht;
- in zijn geluid;
- in zijn vrijheid; en
- in zijn onbegrijpelijkheid.

De wind blaast. De *kracht* van de werkingen van de Geest in de wedergeboorte wordt dus bij het geblaas van de wind vergeleken.⁵ Dat is om de volgende redenen.

Als de wind begint te waaien, begint alles te bewegen en levendig te worden waar eerst stilte was. Er bewegen wolken, wateren, bomen enzovoort. Zo is het ook met de werkingen van de Geest. Tevoren is de mens dood. Hij trekt zich geen ding aan. Ja, de grootste gevaren deren hem niet. Hij is onbeweeglijk. Maar als de Geest werkt, komt er leven in. Hij krijgt gevoel,⁶ waarvan we bijvoorbeeld lezen in Job 33 vers 4: *De Geest Gods heeft mij gemaakt en de adem des Almachtigen heeft mij levend gemaakt.*

De wind zuivert en verkoelt de lucht. Hij reinigt van kwade dampen. Zo doet ook de Geest van Christus. Hij verdrijft de boze bewegingen en begeerlijkheden. Hij reinigt de ziel van dode werken, om de levende God te dienen.⁷ En dat langs een weg van rechtvaardigmaking en heiligmaking. *En dit waart gij sommigen; maar gij zijt afgewassen, maar gij zijt geheiligd, maar gij zijt gerechtvaardigd in de Naam van de Heere Jezus en door de Geest onzes Gods.*⁸

Ook verkwikt de Geest zo'n ziel tegen de zon van de verdrukking en van Gods toorn. Daarom wordt de Geest ook wel de Trooster genoemd.⁹

De wind ontbindt ook de wolken die gesloten waren, zodat ze regen voortbrengen. Zo geeft ook de Geest in de levendmaking van een mens plasregens van tranen, van berouw over zijn vorige weg. We lezen in Jeremia 9 vers 1: *Och, dat mijn hoofd water ware en mijn oog een springader van tranen.* Er komt een droefheid naar God.¹⁰ We lezen ook van de geestelijke genadegaven waardoor de ziel vruchtbaar wordt, in Jesaja 44 vers 3: *Want Ik zal water gieten op de dorstige en stromen op het droge.*

De wind verdrijft ook de wolken en de regen weer. Volgens Spreuken 25 vers 23 verdrijft de noordenwind de regen en brengt die zonneschijn voort. Zo doet de Geest de duisternis opklaren. We lezen hiervan: *Eertijds waart gij duisternis, maar nu zijt gij licht in de Heere.*¹¹ De Zon der gerechtigheid gaat op.¹²

Als de wind hard waait, werpt hij alles omver. Zo kan ook de Geest niet worden tegengestaan wanneer Hij zaligmakend werkt. De Geest werpt de hoogste en sterkste cederbomen neer, ja alle hoogten en sterkten van opstand en redeneringen. Paulus zegt in 2 Korinthe 10 vers 4 en 5: *Want de*

⁵ Joh. 20:22.

⁶ Ef. 2:1-5 en Ez. 37:9.

⁷ Hebr. 9:14.

⁸ 1 Kor. 6:11.

⁹ Joh. 14:16.

¹⁰ 2 Kor. 7:10.

¹¹ Ef. 5:8.

¹² Mal. 4:2.

*wapenen van onze krijg zijn niet vleselijk, maar krachtig door God, tot nederwerping der sterkten. Dewijl wij de overleggingen ternederwerpen, en alle hoogte die zich verheft tegen de kennis Gods, en alle gedachte gevangen leiden tot de gehoorzaamheid van Christus.*¹³

En dan ten laatste: De wind drijft alles voort, zelfs de zware schepen tegen de stroom in. Zo drijft ook de Geest zelfs de logste lichamen, hoe bezwaard ook met verdorvenheden in het hart, hoe vervuld ook met de moeilijkheden van de wereld door beroep of andere dingen, tegen een stroom van vijanden in huis, in hart en daarbuiten. Jesaja zegt: *Versterkt de slappe handen en stelt de struikelende knieën vast. En: Zegt de onbedachtzamen van hart: weest sterk. Hij geeft de moeden kracht en vermenigvuldigt de sterkte die, die geen krachten heeft. De jongen zullen moede en mat worden, en de jongelingen zullen gewisselijk vallen, maar die de Heere verwachten, zullen de kracht vernieuwen.*¹⁴ Zo lezen we het ook in Hooglied 8 vers 6 en 7: *Zet mij als een zegel op Uw hart, als een zegel op Uw arm; want de liefde is sterk als de dood, de ijver is hard als het graf; haar kolen zijn vurige kolen, vlammen des Heeren, enz.*

De wind blaast zo, dat men ook geluid hoort. We hoeven dat niet te bewijzen in de natuur. Maar zo is het ook, waar Gods Geest krachtig werkt. Door het geluid dat gehoord wordt, moeten we het volgende verstaan.

Het donderende geluid van de prediking van de wet. De Geest gebruikt die wet om de wereld te overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel,¹⁵ door welke stem aan het hart de ziel gedreven wordt naar het einde van de wet: Christus.¹⁶

Ook het liefelijke geluid van het Evangelie. Het geloof is uit het gehoor en het gehoor is door het Woord van God.¹⁷ Hoe zullen ze geloven van Welke ze niet gehoord hebben? Dat is de stem van de Geest onder de prediking van het Evangelie. Dit geluid gaat over de gehele aarde, tot aan het einde van de wereld.¹⁸

En tenslotte: het geluid van de mensen waarin de Geest door het Woord werkt. O, wat zo'n ziel van haar gevaren ziet, kan niet verborgen blijven. Nee, dat moet de mond wel eens uit! Dat klagen en radeloos kermen: *Wat zullen wij doen, mannenbroeders?*¹⁹ *Wat moet ik doen?*²⁰ O, zou dat geen geluid geven als een oude, vaste boom omvergehaald en ontworteld wordt? Dat kraakt menigmaal, zodat iedereen of zelfs de hele stad erover spreekt. En denkt u dat het minder geluid geeft als een oude, vastgewortelde zondaar valt? Zo'n ziel kan niet zwijgen als Jezus Zich aan haar openbaart, en als het haar gegeven wordt in Christus te geloven. Nee, dat kan ze niet verzwijgen! David zegt in Psalm 66 vers 13: *Komt, hoort toe allen, gij, die God vreest, en Ik zal u vertellen wat Hij aan mijn ziel gedaan heeft.* Zo'n ziel spreekt de tale Kanaäns, die de geleerdste mens zonder genade niet verstaat, ja zelfs voor dwaasheid houdt. o iemand schreeuwt het wel eens uit met Paulus in 1 Timotheüs 1 vers 16: *Mij, de grootste der zondaren, is barmhartigheid geschied.* En met Maria: *Grote dingen heeft aan mij gedaan Hij, Die machtig is, en heilig is Zijn Naam.*²¹ Dan worden de tongen der stamelenden vaardig om te spreken.²² Ze verkondigen de deugden van Hem, Die hen geroepen heeft uit de

¹³ Zie ook Hebr. 4:12.

¹⁴ Jes. 35:3 en 4.

¹⁵ Joh. 16:8.

¹⁶ Rom. 10:4.

¹⁷ Rom. 10:17.

¹⁸ Joh. 3:18.

¹⁹ Hand. 2:37.

²⁰ Hand. 16:30.

²¹ Luk. 1:49.

²² Jes. 32:4.

duisternis tot Zijn wonderbaar licht.²³ Zo was ook het geluid van Gods Geest op de Pinksterdag: Ze verkondigden de grote werken van God, en spraken zoals de Geest hun gaf uit te spreken.²⁴

We lezen in de tekst: *De wind blaast waarheen hij wil (...) alzo is een iegelijk, die uit de Geest geboren is.* In wezen heeft de wind geen wil, want hij is in Gods hand. God brengt hem voort uit Zijn schatkamers.²⁵ De mensen zeiden: *Wie is Deze, dat ook de winden hem gehoorzaam zijn?*²⁶ Zo is ook de Geest, door Christus verdiend, in Gods hand. De zeven Geesten zijn in de hand van Christus, zoals blijkt uit de brief aan de gemeente van Sardis.²⁷

Maar figuurlijk gesproken kan men zeggen dat de wind blaast waarheen hij wil, omdat een mens de wind niet kan voortbrengen of hem kan weerstaan als hij waait. Zo ontfermt de Heere Zich over wie Hij wil, en Hij verhardt die Hij wil.²⁸ Dit blazen wil dus de vrije werkingen van de wind en ook de vrije werkingen van de Geest in de ziel uitdrukken.

De wind waait dan eens rechtuit, dan eens van boven naar beneden, dan eens van beneden naar boven. Soms waait hij als een draaiwind. De ene keer uit het oosten, dan uit het westen, dan weer uit het zuiden of het noorden. De wind is vrij! Zo is het ook met de werking van de Heilige Geest. Niet allen worden op dezelfde manier bewerkt in de wedergeboorte. Daarom staat er in 1 Korinthe 12 vers 11: *Doch deze dingen alle werkt één en dezelfde Geest, delende aan een iegelijk in het bijzonder, gelijkewijs Hij wil.* Laten we hiervan enkele voorbeelden nagaan.

Sommigen wederbaart de Geest plotseling en onverwacht, zonder dat zij eraan dachten of het zochten, zoals bijvoorbeeld Zacheüs²⁹ en de stokbewaarder³⁰. Lydia's hart werd geopend³¹ en Paulus was drie dagen in de angsten van de wedergeboorte.³² Het gebeurt wel eens als mensen uit nieuwsgierigheid of met een ander verkeerd doel naar de kerk gaan, of bepaalde genademiddelen bijwonen, dat God hen dan in het hart grijpt. Zonder dat de ziel eraan dacht of dat zocht. Zo scherpt Jezus Zijn pijlen nog wel eens, dat ze treffen³³, zodat zo iemand wel eens een teken opricht en met Hagar uitroept: *O, Gij God des aanzien, heb ik ook gezien naar Die Die mij aanziet?*³⁴

Anderen verandert de Heilige Geest op een langzame manier, die overtuigd worden onder het Woord, en er jaren mee blijven lopen. Mensen die in het eerst wel enige haast schenen te maken, maar bij wie het dagen zonder getal zo blijft zitten. Sommigen van die mensen worden wel eens verleid, zodat ze voor een tijd weer bij de grote hoop van wereldse mensen verkeren en weer voor een groot gedeelte de wereld in gaan. Of er zijn mensen die onder een ernstig middel wel opnieuw beroerd worden, maar bij wie het werk niet doorbreekt. Zulken staan menigmaal als voor een poort, maar kunnen er niet ingaan. Ze missen het hartelijke besluit om alles te verzaken en om door de poort Christus in te gaan in de stad.³⁵ Hier is van toepassing dat de kinderen gekomen zijn tot aan de geboorte, maar er geen kracht is om te baren.³⁶ Sommigen van hen krijgen aan het einde van de weg

²³ 1 Petr. 2:9.

²⁴ Hand. 2:4.

²⁵ Ps. 135:7.

²⁶ Matth. 8:27.

²⁷ Openb. 3:1.

²⁸ Rom. 9:18.

²⁹ Luk. 9:2-10.

³⁰ Hand. 16:27-31.

³¹ Hand. 16:14.

³² Hand. 9.

³³ Ps. 45:6.

³⁴ Gen. 16:13.

³⁵ Openb. 12:14.

³⁶ Jes. 37:3.

veel licht en helderheid. Was het daarvoor al in hen? Het werk is moeilijk in hen te onderscheiden. Zij gaan al hun dagen meest heen onder een geest van dienstbaarheid tot vreze.³⁷ Ze hebben in hun dagen niet veel blijdschap of verkwikking.

Sommigen wederbaart de Heilige Geest op een zeer nare manier. God komt hun voor als een verterend Vuur. God doet alles wat naar is in hun hart komen. Alles wat naar is in Zijn Woord en in de wet, en ook alles wat naar zijn zal in de hel. Ze verwachten niet anders dan eeuwig onder de gloed van Gods toorn te blijven. Zo ging het met de drieduizend zielen op de Pinksterdag.³⁸ Ze schreeuwden het uit! Alle lust verging en ze werden verslagen in het hart. Hoe naar en bang had de tollenaar het in Lukas 18. Hij ging al zuchtend langs de straat, hij sloeg op zijn borst en stond van verre om te tonen hoe benauwd het hem vanbinnen was. Hij riep: *O God, wees mij zondaar genadig!* Hoe benauwd was het voor Saulus, toen hij een Paulus werd. Hij lag blind op de aarde, hij at niet en dronk niet. Wie hier iets van kent, weet wat er in het hart is omgegaan. Zie het ook eens bij Heman, die zegt in Psalm 88 vers 16: *Van der jeugd aan ben ik bedrukt en doodbrakende, ik draag Uw vervaarnissen, ik ben twijfelmoedig.* Zie ten slotte hoe het tot het uiterste ging, ja op de dood af met de stokbewaarder uit Handelingen 16. De duivel raadde hem om de hand aan zijn leven te slaan, maar God bewaarde hem. Paulus kwam naar hem toe, toen hij al een zwaard in zijn hand had, en hij riep: *Doe uzelf geen kwaad!* O mensen, die het soms zo benauwd hebt, denk toch eens hoeveel erger het met sommige heiligen gegaan is. Denk eens aan het woord van Paulus: *Doe uzelf geen kwaad!*

Weer anderen wederbaart de Heilige Geest op een liefelijke wijze, zoals Zacheüs.³⁹ En ook als anderen die Jezus van hun beroep afriep, en die direct zoveel heerlijkheid in Christus zagen en zoveel liefde voor Hem kregen, dat ze alles verlieten en Hem volgden. De Heere komt sommigen met Zijn liefde voor en zegt: 'Ik wil uw dood niet. Er is geen zondaar zo groot, of Mijn genade is groter. Er is een Middelaar, een Held bij Wie hulp besteld is.' Zo'n ziel gaat naar Christus met zoveel licht en kracht. Hij is daarover zo verblijd en moet telkens over dat wonder uitroepen en duizendmaal zeggen: 'Heere, ik heb het niet gedacht; ik heb er U niet om gezocht. Hebt U dan toch naar mij omgezien? Komt U Uw genade en eeuwige liefde verheerlijken aan zo iemand?' Zo'n ziel zinkt weg in zijn eigen onwaardigheid en prijst de Allerhoogste. O vrienden die hier wat van hebt, geniet het goede ten dage dat het u mag gebeuren!

Sommigen wederbaart de Heilige Geest op een stille en bedaarde manier, zonder veel droefheid of blijdschap. Door onderwijzing in de Goddelijke waarheden, waarbij ze alles geloven wat God getuigt van de mens van nature. En ook van hetgeen God van Zijn Zoon getuigt, dat in Hem het leven is. Ze geloven alles met betrekking op zichzelf. Deze manier van werking van Gods Geest vinden we in 1 Petrus 1 vers 22: *Hebbende dan uw zielen gereinigd in de gehoorzaamheid der waarheid door de Geest.* Zulken geloven wat de Bijbel zegt, namelijk dat ze zo ellendig buiten God en Christus zijn. Ze geloven dat er een Middelaar is. Ze zien ook dat ze Hem niet kennen en toch zo nodig hebben. Daarom roepen ze om de openbaring van Christus, zoals Hij Zich niet aan de wereld maar aan Zijn volk openbaart.⁴⁰ Ze zien het oneindige geluk van Gods volk en ze schatten een arme vrome hoger dan een aards koning. Zo maken die zielen stil een keuze en leggen ze de hand op het getuigenis van God. Ja, zo raken ze wel eens als het ware vast aan Christus, zodat ze hieruit de vernieuwing van hun hart met verwondering kunnen opmaken.

Anderen wederbaart de Heilige Geest onder vele verwisselingen van gestalten, door vallen en opstaan, langs veel strijden en overwinnen. Dan eens onder, dan eens boven, dan eens gelovig, dan eens ongelovig, dan eens verblijd en dan weer bedroefd. Dan eens in zware diepten neergezonken en

³⁷ Rom. 8:15.

³⁸ Hand. 2.

³⁹ Luk. 19:3-10.

⁴⁰ Joh. 14:22.

dan eens met David moedig om met God over een muur te springen en door een bende te dringen.⁴¹ Dan eens verschrikt voor de kleinste tegenslag, dan weer met David uitroepende: *De Heere is mijn Licht en mijn Heil, voor wie zou ik vrezen?*⁴² Zulken kennen wat van de zegeningen van Gerizim en van de vloeken van Ebal. Als zulken hun jaren van tobben door zijn, kunnen ze zingen van de wegen des Heeren. Dan kunnen ze nuttig voor anderen zijn, want ze krijgen wel eens iets van de tong van de geleerden, om met de moeden een woord te rechter tijd te spreken.⁴³ O, zie toch eens hoe vrij de Geest is in Zijn werkingen.

Ook ten aanzien van de *mate* van het waaien, blaast de wind waarheen hij wil.

Dan eens is er een zachte wind, dan weer woedt een zware storm, zodat er veel wordt neergeworpen. En dan weer is er het suizen van een zachte stilte. Zo is ook de Geest vrij in Zijn werkingen. Soms is het een storm als op de Pinksterdag, toen er duizenden onder een preek van Petrus uit hun hoge en trotse natuurstaat vielen.⁴⁴

Even verder, in Handelingen 4 vers 4, leest men dat het getal van de mannen die geloofden, ondanks de tegenstand van de leraars uit die tijd, groeide tot ongeveer vijfduizend. Een andere keer was er slechts een enkeling, en dan weer scheen het helemaal stil te zijn alsof de Geest er niet meer was. Zo is de Geest ook vrij in de mate waarin de genade wordt uitgestort. De een krijgt meer gewicht van genade dan de ander, of meer onderscheidend licht, of meer nederigheid, of meer kracht tegen de zonden, of meer licht in het Evangelie of meer geloof om gebruik te maken van de Heere Jezus. In het natuurlijke leven is het ook zo dat het ene kind bij zijn geboorte groter ter wereld komt dan het andere. Ieder mens ontvangt naar de mate van de genade die voor hem bepaald is.

Let ook eens op de *tijd* van het waaien. De wind blaast waarheen hij wil, hetzij 's morgens, 's middags of 's avonds. Zo is het ook met ieder die uit de Geest geboren is. Soms werkt de Geest in de morgenstond van een mensenleven. Bij sommigen van de baarmoeder af, dat is erg jong. Zie het bij Johannes de Doper⁴⁵, bij Jakob⁴⁶, Jeremia⁴⁷ en Obadja de hofmeester, die zei: *Ik, uw knecht, vrees de Heere van mijn jonkheid af.*⁴⁸ Zie het bij Timotheüs⁴⁹ en Salomo⁵⁰, en bij het kind van Jerobeam⁵¹ en bij David⁵². U vraagt misschien: 'Hoe kan een kind dat geen verstand heeft en ook geen geloof kan oefenen, dit genadewerk hebben?' Zoals het geweten in het kind ligt, zoals Gods wet daarin ligt, zoals de verdorvenheid daarin ligt, hoewel dit kind dit alles niet tonen kan, zo ligt er ook het genadewerk in, en dat vertoont zich dikwijls pas erna.

Doorgaans werkt de Geest met Zijn wederbarende genade in de jaren van onderscheid, dat is in de jongelingschap, zoals bij Paulus. Ook Onesimus was nog maar een jongen toen hij door middel van Paulus bekeerd werd. Johannes schreef in zijn eerste zendbrief ook aan jongelingen. Als zulken in de volle gang van hun hartstochten zijn, blinkt het genadewerk helderder uit en is het nog meer tot verheerlijking van God. Als de wereld het aantrekkelijkst toeschijnt, staan zulken als op een tweesprong. En dan is het Gods tijd. Hij grijpt hen in het hart, laat hen de goede keuze doen en wordt hen te sterk. Zo geven ze de eerstelingen van hun jeugd, het beste van hun tijd, aan de Heere over. Dit vermaant Salomo heel nadrukkelijk als hij zegt in Prediker 12: *En gedenkt aan uw Schepper in de*

⁴¹ Ps. 18:30.

⁴² Ps. 27:1.

⁴³ Jes. 50:4.

⁴⁴ Hand. 2.

⁴⁵ Luk. 1:41 en 42.

⁴⁶ Gen. 25:23 vgl. met Rom. 9:11.

⁴⁷ Jer. 1:5.

⁴⁸ 1 Kon. 18:12.

⁴⁹ 2 Tim. 3:15.

⁵⁰ 2 Kron. 1:8-12.

⁵¹ 1 Kon. 14:13.

⁵² 2 Sam. 12.

dagen uwer jongelingschap, eer dat de kwade dagen komen, en de jaren naderen... De Heere eiste onder de oude godsdienst ook het jongste en het beste dat zonder gebrek was. Het komt God toe!

De Geest bekeert ook wel in de mannelijke jaren, zoals Zacheüs, Mattheüs⁵³, Lydia, de stokbewaarder en verschillende anderen die Jezus uit hun beroep tot Zich riep, en die Hem volgden.

En ten slotte werkt de Geest ook wel in de avond van een mensenleven, in de ouderdom, te elfder ure – maar dat is zeldzaam. Zoals bij Abraham, die vijfenzeventig jaar oud was, terwijl zijn vrouw Sara ook al oud was. Er is zelfs een voorbeeld in de Bijbel waaruit blijkt dat het op een sterfbed nog gebeuren kan. Zie het bij de moordenaar aan het kruis in Lukas 23 vers 40-43. Maar dit is er maar één. Jezus moest aan het kruis Zijn lijden en gehoorzaamheid tonen voor het oog van iedereen, als bewijs dat Hij de ware Messias en de Heere der heerlijkheid was, Die zij daar kruisigden. Vrienden, er is maar één voorbeeld, opdat niemand zorgeloos zou worden en het op een sterfbed zou laten aankomen. Anderzijds is dat ene voorbeeld nodig opdat een mens op het sterfbed aan de zijde van God werkzaam en hopende mocht worden. Maar wie weet of het gebeurt? En wie weet hoe weinig het gebeurt! Want een mens kan op een ziekbed werkzaamheden schijnen te hebben, maar als hij beter wordt, slaat hij zijn vorige weg weer in, of het wordt zelfs nog erger. Ja, wat zullen we daarvan zeggen? Als hij gestorven zou zijn, had men wellicht het beste gehoopt.

Opmerkelijk zijn hier nog de verschillende tijden van de roeping. Jezus zegt dat er twaalf uren in een dag zijn⁵⁴, en de roeping geschiedde alleen ten derde, te zesder, te negender en te elfder ure. O, wie zal zeggen of het om twaalf uur niet te laat is.

Zien we nu de *plaats* die de wind bewaait, en waar Hij Zijn werkingen doet. De wind blaast dus waarheen hij wil ...

In het algemeen zien we dat deze wind van de Geest eerst waaide in het oosten, zoals in Handelingen 2. Nu echter is deze wind in ons westelijke deel van de wereld zodat het geluid van de wind van de Geest nergens anders in dergelijke mate gehoord wordt.

Zoals de Heere het doet regenen over de ene stad en niet over de andere, zo blaast ook de wind over de ene landstreek, over het ene dorp of huis of mens, en niet over de andere.⁵⁵ Vroeger blies de wind alleen in Judea, nu heeft hij een wijder bereik. Dat komt door de vrijheid van de Geest, Die blaast waarheen Hij wil. Zo is het ook gelegen met ieder mens in het bijzonder: twee liggen er op één bed of malen in één molen, de één wordt aangenomen en de ander verlaten.⁵⁶ Twee zitten naast elkaar, de één wordt geraakt onder het Woord, en onder datzelfde Woord wordt de ander verhard. Zo is het Woord hem een reuk des doods ten dode.⁵⁷ Hij ontfermt Zich over wie Hij wil, en Hij verhardt die Hij wil.⁵⁸

Er zijn ook bijzondere plaatsen waar God sommigen bekeert. God had de bekering van Manasse besloten, maar ook dat hij in de gevangenis zou zijn. Elisa werd op het veld veranderd toen Elia hem zijn mantel toewierp⁵⁹, en hij volgde Elia. Zacheüs werd geroepen in een boom, Mattheüs in zijn tolhuis⁶⁰, de discipelen op het strand toen ze bezig waren hun netten te drogen of te vermaken. De drieduizend zielen moesten uit allerlei gewesten naar Jeruzalem komen, de Moorman moest op zijn wagen zitten, Lydia moest te Filippi komen om onder de prediking van Paulus te zijn. Heel bijzonder is

⁵³ Matth. 9:9.

⁵⁴ Joh. 11:9.

⁵⁵ Amos 4.

⁵⁶ Matth. 23:41.

⁵⁷ 2 Kor. 2:16.

⁵⁸ Rom. 9:19.

⁵⁹ 1 Kon. 19.

⁶⁰ Matth. 9:9.

het geval van Onesimus. Hij moest eerst tot diefstal vervallen om in Rome te komen, zodat hij daar bekeerd zou worden onder de dienst van Paulus. Zo heeft de Heere dus ook alle plaatsen bepaald en brengt Hij door Zijn hand mensen op de plaats waar ze naar Zijn eeuwige raad wedergeboren moeten worden.

De wind blaast ook waarheen hij wil *ten opzichte van tweede oorzaken*. De wind werpt niet altijd onmiddellijk iets neer, maar hij gebruikt soms het een of ander. Bij sommigen gebruikt de Heilige Geest vele tegenspoeden, ziekten of zware ongevallen. Of ook wel eens wonderlijke uitredingen, voorspoed of zegeningen. O, het maakt niet uit wat het is, als de Geest van overtuiging er maar in mee komt.

De gewone middelloorzaken in een gezonde kerkstaat zijn Gods getrouwe knechten en leraars. Gezanten van Christus, die Christus' belangen op het oog hebben en tonen dat hun werk is om de hemel te planten en de aarde te gronden⁶¹, kortom: om het Koninkrijk van Christus te bouwen. Die drieduizend zielen werden bekeerd onder een preek van Petrus over Christus' lijden, dood, opstanding en hemelvaart. Cornelius en de zijnen onder een bezoek van Petrus aan zijn huis. De Moorman door het lezen van Jesaja 53. Van de grote Junius staat beschreven dat hij bekeerd is door het lezen van Johannes 1. Augustinus werd overtuigd door het zingen in de kerk te Milaan en bekeerd door het lezen van Romeinen 13 vers 12: *De nacht is voorbijgegaan en de dag nabijgekomen. Laat ons dan afleggen de werken der duisternis, en aandoen de wapenen des lichts*.

O vrienden, mocht eenieder zuchten om de vrije werkingen van de Geest tot wederbaring van zijn ziel, dat God voor hem ook nog een tijd, een plaats en een middel beschikt. Hierbij is het gebed bevolen.

Zien we dan ten slotte nog hoe we de onbegrijpelijkheid van de weg van de wind tot de onbegrepen werkingen van de Heilige Geest kunnen overbrengen. We lezen hiervan in de tekst: *Maar gij weet niet, vanwaar hij komt en waar hij heen gaat; alzo is een iegelijk, die uit de Geest geboren is*.

U weet niet vanwaar hij komt. Versta hierdoor de plaats vanwaar de wind zijn oorsprong heeft, waar hij begint te blazen of zich te verheffen. Sommige wijsgeren meenden de oorsprong van de wind gevonden te hebben, maar Salomo zegt ons in Prediker 11 vers 5 dat zij het niet weten: *Gij weet niet, welke de weg des winds is, alzo is het met een iegelijk, die uit de Geest geboren is*.

Dit leert een mens nederig te zijn in het naspeuren van het eerste begin van de zaligmakende genade van de Geest. Want als er in de natuur al zulke grote verborgenheden zijn, moet men zéker niet proberen om in de ark van God in te zien. Het zou alleen maar duisternis over zichzelf kunnen veroorzaken. Hieruit zien we dat een mens het moment waarop hij het eerste leven ontvangen heeft, niet altijd zo nauwkeurig kan weten. Men kan heel moeilijk onderkennen waar voorbereidende wegen eindigen en het werk van de Geest van Christus begint.

Nadrukkelijk is hier het woord van Jezus van toepassing uit Markus 4 vers 26: *Alzo is het Koninkrijk Gods, gelijk of een mens het zaad in de aarde wierp, en voorts sliep, en opstond, en dat het zaad uitsproot, en dat hij niet wist hoe*. Deze dingen zijn onderscheiden van de wetenschap wanneer men zich duidelijk aan de Heere Jezus overgeeft en met enige bewustheid geloof oefent. Ieder moet er met ernst naar zoeken om met enige bewustheid geloof in de Heere Jezus te oefenen. Een oprechte zoekt daarnaar! Hij waagt het niet op het onzekere.

Maar u weet ook niet waar de wind heen gaat. Of hoe ver hij zich uitstrekt of waar zijn werking eindigt. Jezus zegt dat het zo is met eenieder die uit de Geest geboren is. Begrijp hierdoor dat

⁶¹ Jes. 51:16.

niemand de weg van de Geest vooruit weet. Niemand weet hoe en waarheen de Geest hem leiden zal. Door welke middelen, door welke wegen, tot welk werk of welke hoogte van heiligmaking. De grote Luther zal er weinig aan gedacht hebben dat zijn ijver tegen de aflaten uiteindelijk de paus zijn kroon zou hebben afgeblazen. Maar daartoe blies de wind van de Geest in zijn hart. Hij wist het einde van het werk van God in zijn ziel niet. En zo is het nu nog. O, de mensen die de Heere met Zijn liefde benadert en voor wie Hij de schatkamers van Zijn algenoegzaamheid opent, zeggen ook: 'Ik had nooit gedacht dat God dat doen zou aan iemand als ik. Ja, vanouds is het niet gehoord wat God doen wil aan degene die op Hem wacht.'⁶² En nog ziet u het einde niet, u weet niet waar de Geest u nog leiden zal. Jezus zei eens: *Gij zult groter dingen zien dan deze.*⁶³

Zien we ten slotte nog als derde punt: Wat het doel van de Heere Jezus is om Nicodemus met deze gelijkenis te antwoorden.

Nicodemus, een leraar in Israël, wilde dit werk van de Geest in zijn ziel niet geloven. Zijn verstand en vlees kwamen ertegenop, omdat hij het niet volkomen begreep. Daarop liet de Heere Jezus hem zien dat er zaken in de natuur zijn die men niet volkomen begrijpt, maar die toch iedereen gelooft. Bijvoorbeeld de wind. Men weet niet vanwaar hij komt, of waar hij heen gaat, en toch gelooft men dat de wind bestaat en werkt.

'Ja maar', zal Nicodemus zeggen, 'de wind blaast en men hoort zijn geluid. Men ziet de uitwerking voor zijn ogen. En daarom moet men die geloven, ook al kan men die niet begrijpen.' Jezus zegt: Alzo is het ook met de geboorte uit de Geest. Wie oren heeft om te horen, die hoort het geluid ook. En wie ogen heeft om te zien, die ziet de uitwerkingen in zichzelf en anderen. Jezus wil zeggen: 'Waarom gelooft u de kracht van de Geest tot wederbaring van een mens niet, zoals u de wind en zijn kracht wél gelooft?' Ten slotte is het doel ook om ons met Nicodemus' voorbeeld te leren hoezeer het menselijke, vleselijke verstand in de weg staat, vooral in die dingen die van de Geest zijn en die hij niet begrijpt. En omdat hij het niet begrijpt, spreekt hij het maar tegen.

O, het is een waarachtig woord van Paulus: *Nademaal in de wijsheid Gods, de wereld God niet heeft gekend door de wijsheid, zo heeft het Gode behaagd, door de dwaasheid der prediking zalig te maken, die geloven.*⁶⁴ Dat betekent: Alleen diegenen geloven, die dwaas worden om wijs te worden en hun verstand gevangen geven. Ja, die alleen wordt het gegeven, opdat zij kunnen geloven.

Toepassing

Vrienden, u ziet wel dat deze waarheid niet algemeen is. Dat uw ziel verloren is, als u deze werkingen niet deelachtig bent! Ziet u niet dat dit een groot werk is? En dat dit nog vóór uw dood aan u moet plaatsvinden, terwijl uw tijd kort is? Uw tijd is niet morgen, maar heden. En is het bij sommigen niet al te elfder ure, en mogelijk later? O, de nacht komt! Is het geen tijd om ernstig te beginnen met roepen?

Wilt u eens enkele dingen zien waaraan een mens weten kan dat hij nog onwedergeboren is?

Dat zijn mensen die spotten met dit genadewerk, die er laatdunkend over spreken, die er een innerlijke afkeer van hebben, die dit in hun blindheid houden voor pessimisme en een zwaarmoedig leven. God zal de spotters bespotten als hun vrees komt als een verwoesting. En als hun verderf aankomt als een wervelwind, dan zal God lachen in hun verderf.⁶⁵

⁶² Jes. 64:4.

⁶³ Joh. 1:51.

⁶⁴ 1 Kor. 1:21.

⁶⁵ Spr. 26 en 27.

Als men Gods volk haat, of niet liefheeft, is dat een duidelijk kenmerk dat men tot het zaad van de slang behoort. *Indien iemand zegt: Ik heb God lief; en haat zijn broeder, die is een leugenaar; want die zijn broeder niet liefheeft, dien hij gezien heeft, hoe kan hij God liefhebben, Dien hij niet gezien heeft?*⁶⁶ Want er staat in 1 Johannes 5 vers 1: *Een iegelijk die gelooft dat Jezus is de Christus, die is uit God geboren; en een iegelijk die liefheeft Degene Die geboren heeft, die heeft ook lief degene die uit Hem geboren is.*

Mensen die scheldnamen op dat volk leggen, weten wel dat dit arme, ellendige volk hun volk niet is. En inderdaad, het is maar een arm en ellendig volk. Die hebben vaak zoveel te stellen met een overgebleven kracht van verdorvenheid, en ze zijn nog veel ellendiger in hun eigen ogen dan ze in uw ogen zijn. Maar dat volk moet echter uw volk zijn!

Dan zijn er de mensen die met hun hart in de zonden en de wereld leven. Hebt u een helderder bewijs nodig? Dat is de staat waaruit Gods volk geroepen wordt. Johannes zegt in 1 Johannes 2 vers 15: *Zo iemand de wereld liefheeft, de liefde des Vaders is niet in hem.* En is de wedergeboorte niet een verandering van hart en staat? Dan bent u dus niet wedergeboren, want u leeft erin. En als u oud en onbekwaam wordt, dan blijft uw hart erin, en de wereld verlaat u.

Ten slotte is er de mens die nooit ware ontdekking van de Geest heeft gehad van de zonde en het gemis van God en Christus. De mens voor wie het Evangelie bedekt is. Want dat Evangelie opent God in meerdere of mindere mate aan Zijn kinderen. Paulus zegt in 2 Korinthe 4 vers 3: *Doch indien ook ons Evangelie bedekt is, zo is het bedekt in degenen die verloren gaan.* Al heeft iemand van zijn jeugd af nog zo zedig, burgerlijk en godsdienstig geleefd, hartveranderende genade is zo geheel anders.

Misschien vraagt iemand: 'Waarom weet ik of ik het van jongs af niet gehad heb, en wedergeboren ben?'

Zulke kinderen zijn in hun jeugd niet alleen afgezonderd van andere kinderen door geneigdheid ten goede. Ze hebben stille begeerten tot lezen, horen, preken en bidden, zoals Timotheüs. Als ze onbekeerde ouders hebben, dan worden die kinderen normaal gesproken verdrukt, bespot en gehaat. Zo'n kind is een verschoppeling. Zo was het met David, van wie ze zeiden: 'Er is er nog een achter de schapen.'⁶⁷ Zo'n kind krijgt in zijn eigen huis wel eens het stempel alsof er iets mis zou zijn aan z'n verstand.

Als zulken opgroeien en de kracht van hun verdorvenheid sterk wordt, worden ze bekommerd. Ze krijgen overtuigingen van zonden en kunnen niet rusten voordat ze met hun zonden tot Christus gekomen zijn. Ze zijn wel eens zeer bekommerd als ze anderen over hun verandering horen spreken, omdat zij zo'n tijd niet kennen. Maar ze houden die tijden voor de hunne, wanneer ze Christus weer eens tegen hun zonden hebben kunnen aannemen.

Zulke kinderen zijn ook hieraan te kennen, dat ze geen eigengerechtigheid oprichten en niet trots zijn op hun beste plichten. Daarin voelen ze het zondige. In hen leeft een strijd tussen vlees en geest. Ze kunnen niet zondigen zoals anderen. Hierbij zijn ze met hun hele hart verenigd met het genadewerk in anderen en horen ze graag spreken over Gods wegen.

Deze kinderen zijn niet van de wereld. Ze kunnen niet zo goed omgaan met burgerlijke, godsdienstige mensen die geen genade bezitten, maar ze voelen dat ze Gods volk, dat verachte volk, waaraan God wonderen gedaan heeft, hartelijk liefhebben, omdat zij God liefhebben. O, hoe menigeeen verbeeldt

⁶⁶ 1 Joh. 4:20.

⁶⁷ 1 Sam. 16.

zich dat hij van zijn jeugd af zaligmakende genade heeft, terwijl hij weet dat hij in zijn hart een vijand is van Gods volk.

O vrienden, u kunt met een beetje hulp niet opgericht worden. Er móét niet minder dan een nieuwe geboorte aan u plaatsvinden om behouden te worden. Of u het gelooft of niet, maar de eeuwigheid staat voor de deur. Dan zal eenieder ondervinden dat de Bijbel en Gods getrouwe knechten de waarheid hebben gesproken.

Misschien heeft iemand hier enige indrukken van en vraagt hij of zij: 'Wat is de weg toch voor mij?' Die mensen zal ik kort het volgende aanraden.

Stel deze vraag maar aan de Heere. Geen mens kan u in de weg van Gods voetstappen overzetten. Een mens kan slechts met woorden de weg wijzen, maar Jezus is een Leraar met macht.

Werk de minste vrees, ontdekking of bekommering over uw staat niet tegen. Probeer die niet met verstrooiing kwijt te raken, maar breng die voor de Heere, hoe weinig ze ook is. Buig in het verborgene veel uw knieën.

Pas op dat u er niet aan meedoet als anderen Gods volk smaden. De Heere zal het zien en zoeken. En als God Zich rechtvaardig van u onttrekt, en Zich voor u verbergt, wie zal Hem dan aanschouwen?⁶⁸ Zoek veel het gezelschap van Gods volk, ook al is uw werk nog zo krom. God gebruikt Zijn knechten en volk voor ellendigen. Menigeen heeft het in die weg gekregen. Denk veel aan dit woord: *De wind blaast waarheen hij wil*. Wie weet wat over u besloten is. O, niemand sterft, die waarlijk niet sterven wil, en die het in Gods instelling zoekt.

Dat degenen die niet willen sterven en die enige werkzaamheden hebben met zichzelf, verder gebracht mogen worden. In de tekst ligt opgesloten dat de allerellendigste en allergoddelooste het krijgen kan. De wind blaast waarheen hij wil. Weet dat Jezus Zijn volle genade ook aanbiedt aan zulken die veel tijd en middelen verkwisten en die lang de kloppingen van hun hart hebben tegengestaan. Mocht de Heere deze of gene eens wil afbrengen van eigen krachten, zodat hijde volgende woorden eens in het juiste licht ging zien: *Niet door kracht, noch door geweld, maar door Mijn Geest zal het geschieden*.⁶⁹ Zoek de beste vromen, die het meeste licht hebben; u zult het u anders altijd kunnen beklagen!

Volk van God, het is waar dat er zoveel duizenden bijwegen zijn die iemand recht schijnen, terwijl er maar één rechte weg is. O, wat bent u dan toch gelukkig. Een volk, verlost door de Heere uw God. Wat is een kruimel ware genade toch van oneindige waarde. U mag wel zeggen: *Grote dingen heeft aan mij gedaan Hij Die machtig is, en heilig is Zijn Naam*.⁷⁰

Zie, tot uw vernedering en dankbaarheid, wie u bent. Uw vader was een Amoriet, en uw moeder een Hethitische.⁷¹ U was dezelfde die, voordat God Zijn hand aan u legde, niet bekeerd wilde zijn. U was een vijand van God en Zijn volk. Menigeen heeft wel eens gedacht: er mag veranderen wat verandert, ik zal wel wijzer zijn. U hebt dus ook de Heere niet gezocht. Hoever is dat bij sommigen niet gegaan? Paulus was een vervolger van de vromen. Wat is de genade vrij!

Ja, wie bent u in uw huis en familie? Menigmaal de slechtste van karakter, humeur, gaven, verstand en oordeel. Ja, vaak de goddelooste. Wat heeft de Heere toch bewogen om Zijn hand aan u te leggen. U was nog niet geboren en u was al verkoren. O, het is alleen omdat God Zichzelf heeft willen verheerlijken om u, zoals u was, op te nemen en te zetten ter verkrijging van de zaligheid. O, de wind blaast waarheen hij wil ...

⁶⁸ Job 34:29.

⁶⁹ Zach. 4:6.

⁷⁰ Luk. 1:49.

⁷¹ Ez. 16:3.

En waar komt u vandaan? Bent u uit God geboren, streef er dan naar om Hem als uw Vader aan te roepen.⁷² O, de woorden 'mijn Vader', mét een kinderlijke gesteldheid, zijn zó teer en krachtig!

Zoek veel te werken in Gods huis waarin u geboren bent. Bied uzelf God aan. God mocht u eens werkzaamheden geven met deze of gene in of buiten uw geslacht. Werk ermee in het verborgen. En voor wie u iets hebt, denkt tot uw bemoediging aan Gods Woord: *Zou Ik de baarmoeder openen en niet genereren; zou Ik die voortaan toesluiten?* O, Sion mocht eens weeën krijgen, zodat zij zonen baarde.⁷³ De Heere heeft beloofd in Hooglied 6 vers 6 dat geen van de schapen die uit de wasstede opgekomen zijn, jongeloos verschijnen zullen, maar dat alle schapen tweelingen zullen voortbrengen.⁷⁴

Amen! Het zij zo.

⁷² Jer. 3:19.

⁷³ Jes. 66: 8 en 9.

⁷⁴ Hoogl. 6:6.